

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 sierpnia 2020 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w B. przeciwko E. T. o zapłatę oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy wydał wyrok w oparciu o następujące ustalenia:

W dniu 11 stycznia 2018 r. pozwana E. T. wystawiła weksel in blanco, na rzecz (...) S.A. tytułem zabezpieczenia zawartej z powodem w dniu 11 stycznia 2018 r. umowy pożyczki nr (...). Ponadto pozwana podpisała deklarację wekslową zgodnie, z którą pożyczkodawca upoważniony był do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu m.in. w przypadku gdy opóźnienie w płatności kwoty równej wartości jednej pełnej raty przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania (weksel k. 5; deklaracja k. 6)

Z tytułu zawartej umowy pozwana przed wytoczeniem powództwa zapłaciła 7774 złotych.

Sąd Rejonowy za bezsporny uznał fakt wystawienia pierwotnie weksla in blanco i upoważnienia do jego wypełnienia na warunkach określonych w deklaracji wekslowej złożonej wraz z tym wekslem przez stronę pozwaną. Natomiast nie zostały uznane za wiarygodne wydruki niepoświadczone za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie po stronie powodowej profesjonalnego pełnomocnika, gdyż przez brak takiego poświadczenia nie można ich uznać za odpisy dokumentów. Jako wydruki ksero załączono do akt umowę pożyczki, wezwanie do zapłaty, wypowiedzenie umowy pożyczki (k.47-61). Wydruki te nie mogły stanowić podstawy ustaleń faktycznych w sprawie gdyż nie są dowodem. Brak wiarygodności tych wydruków jako dowodów jest tym bardziej przekonywujący, w sytuacji gdy strona pozwana kwestionowała całe dochodzone roszczenie, dokumenty załączone do akt oraz fakt wypowiedzenia umowy. Sąd Rejonowy podniósł, że zwykła odbitka ksero (to jest odbitka niepotwierdzona, niestanowiąca dokumentu) nie może zastąpić dokumentu, na którego bazie powstała. Jest więc tylko środkiem uprawdopodobnienia za pomocą pisma, pozwalającym na dopuszczenie dowodu z zeznań świadków i dowodu z przesłuchania stron - art. 74 § 2 k.c. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1994 roku, sygn. akt III CZP 37/94, OSNCP 1994 Nr 11, poz. 206, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1998 roku, sygn. akt III CZ 107/98, OSNC 1999, Nr 3, poz. 52, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2002 roku, sygn. akt V CKN 1830/00, OSNC 2004, Nr 1, poz. 9, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 roku, sygn. akt I CKN 1280/00, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2007 roku, sygn. akt II CSK 401/06, Lex nr 453727, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2009 roku, sygn. akt II CSK 459/08, Lex nr 607254, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2009 roku, sygn. akt II CSK 557/08, Lex nr 584200, wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 10 lipca 2009 roku, sygn. akt II CSK 71/09, Lex nr 584201, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 czerwca 2013 roku sygn. akt I ACa 166/13, Lex nr 1342291, czy też wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 kwietnia 2012 roku, sygn. akt I ACa 323/12, Lex nr 1238480). Podkreśla się przy tym, że jeżeli pismo nie może być uznane za dokument, nie może być ono też podstawą do prowadzenia dowodu w trybie art. 308 k.p.c. Odmienne ujęcie tego zagadnienia prowadziłoby do obejścia przepisów o dowodzie z dokumentu. Poza tym, jak trafnie podkreślono w doktrynie, wymienione w art. 308 k.p.c. środki dowodowe ustawodawca zaliczył do "przyrządów utrwalających albo przenoszących obrazy lub dźwięki". Oznacza to, że środki te, w tym także fotokopie, mają przedstawiać rzeczywistość poprzez zawarte w nich obrazy lub dźwięki, a nie przez opisy wyrażane pismem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 roku, sygn. akt I CKN 1280/00, niepubl.). Posłużenie się niepotwierdzoną kserokopią jako środkiem mającym posłużyć ustaleniu treści pisemnego dokumentu uznać należy za dopuszczalne tylko wówczas, kiedy z przyczyn faktycznych uzyskanie dostępu do oryginału lub wypisu lub odpisu funkcjonującego na prawach oryginału nie jest możliwe dla strony, a także dla sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 roku, sygn. akt I CKN 1280/00, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2009 roku, sygn. akt II CSK 49/09, Lex nr 578039, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2014 roku., sygn. akt III CSK 254/13, Lex nr 1651013, czy też wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 marca 2010 r., syn akt I ACa 2/10, Lex nr 1120085). Sąd Rejonowy wskazał, że profesjonalny

charakter działalności gospodarczej strony powodowej w zakresie działalności finansowej, jak również korzystanie z pomocy profesjonalnego pełnomocnika, uniemożliwia odnalezienie jakiegokolwiek argumentów, które wskazywałyby na obiektywną niemożność zaoferowania środków dowodowych spełniających ustawowe wymogi w tej mierze. Sąd Rejonowy podniósł, że okoliczności dotyczące zawarcia umowy pożyczki, którą miał zabezpieczać weksel oraz wymiaru istniejącego zadłużenia mogą zostać wykazane przy użyciu dokumentów. Jest to ogólnie dostępny środek dowodowy, którego zaoferowanie nie powinno nastęrczać większych trudności z punktu widzenia profesjonalisty na rynku gospodarczym, jakim jest niewątpliwie powodowy powód, zwłaszcza, że był on stroną przedmiotowej umowy. Tym samym nie zachodzi przypadek braku dostępnych środków dowodowych. Wobec powyższego Sąd Rejonowy uznał za nieudowodnione : warunki na jakich zawarto umowę, fakt wypowiedzenia umowy, wysokość dochodzonej kwoty. Niewątpliwym natomiast było, że strony łączył stosunek zobowiązaniowy, gdyż pozwana zapłaciła z tego tytułu kwotę 7774 zł, dlatego też co do zasady Sąd Rejonowy przyjął, że strony łączył stosunek prawny, którego treść nie została udowodniona, podobnie również jak fakt wypowiedzenia tego stosunku nie został wykazany.

Sąd Rejonowy powództwo jako nieudowodnione oddalił. Ze względu na podniesione przez pozwaną zarzuty odnoszące się do wypełnienia weksla własnego in blanco niezgodnie z treścią deklaracji wekslowej, Sąd Rejonowy dokonał analizy zasadności dochodzonego roszczenia w kontekście istniejącego pomiędzy stronami stosunku podstawowego, na gruncie art. 720 § 1 k.c.

Sąd Rejonowy wskazał, że strona powodowa zgodnie z art. 232 zd. 1 k.p.c. i art. 6 k.c. po sprzeciwie powinna wykazać fakt zawarcia umowy pożyczki o treści wskazanej w pozwie, jak również fakt skutecznego wypowiedzenia tej umowy. Żadna z tych okoliczności nie została prawidłowo wykazana. Zdaniem Sądu Rejonowego nie sposób przyjąć na podstawie załączonych wydruków – kwestionowanych przez pozwaną- że strony łączyła pożyczka nr (...) oraz że doszło do wymagalności całego roszczenia z uwagi na wypowiedzenie tej umowy. Tym samym roszczenie nie jest udowodnione co do zasady i wysokości. Zdaniem Sądu, niewątpliwie to rzeczą powoda było dążenie do zgromadzenia i przedstawienia Sądowi należytego rodzaju dowodów na poparcie żądania zawartego w pozwie. W rezultacie wszelkie zaniechania podejmowania takich działań przez stronę powodową, jej ewentualne zaniedbania i przeoczenia, musiały pociągnąć za sobą niekorzystne dla tej strony skutki procesowe.

Sąd Rejonowy wskazał, że po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego, spór z płaszczyzny prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Strony mogą zatem powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 1997 r., sygn. akt I CKN 48/97, OSNC 1997/9/124). Wobec zaś odwoływania się przez obydwie strony procesu do stanowiącej causae wystawienia weksla umowy pożyczki, rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Rejonowy rozstrzygał spór nie tylko na płaszczyźnie prawa wekslowego, ale również na płaszczyźnie stosunku cywilnoprawnego, leżącego u podstaw wystawienia weksla.

W ocenie Sądu postanowienia przedmiotowej umowy, w której zastrzeżono prowizję w wysokości niewiele niższej niż kwota udzielonej pożyczki, uznać należy za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego w rozumieniu art. 58 § 2 k.c.. art. 353¹ k.c. i art. 5 k.c. , stanowiące obejście przepisu art. 359 § 2¹ k.c. o odsetkach maksymalnych, a także za stanowiące niedozwolone klauzule umowne w myśl art. 385¹ § 1 k.c.

Wskazał, że powódka w ogóle nie wyjaśniła kryteriów, jakimi kierowała się ustalając wysokość prowizji. Wątpliwości Sądu budziło również obciążenie pozwanej wynagrodzeniem z tytułu usługi (...) w wysokości 1.100 złotych.

O kosztach procesu Sąd orzekł kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając od powoda, jako strony przegrywającej spór na rzecz pozwanej celowe koszty dochodzenia swoich praw w wysokości 3 617 zł, na które złożyły się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3 600 zł ustalona zgodnie z obowiązującym w dniu wniesienia pozwu brzmieniem § 2 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł.

Apelacje od tego wyroku wniosła strona powodowa skarżąc go w całości. Zarzuciła naruszenie - art. 77(3) kc w wz. z art. 243 (1) i art. 245 kpc i art. 309 kpc polegające na jego niezastosowaniu i w konsekwencji błędnym uznaniu, że załączone do pisma powódki kserokopie nie stanowią dokumentów, w sytuacji gdy wobec faktu iż pisma te zawierają informacje i oświadczenia umożliwiające ustalenie danych osób, które oświadczenia złożyły, uznać należało za dokumenty prywatne w rozumieniu art. 243(1) kpc i art. 245 kpc pozwalające na dokonanie ustaleń;

- art. 187§ 1 pkt 2 kpc w zw. z art. 130 kpc poprzez brak wezwania powódki do uzupełnienia braków formalnych pozwu i przedłożenia dokumentacji umowy pożyczki poświadczonej za zgodność z oryginałem

W oparciu o te zarzuty skarżący wносиło zmianę zaskarżonego poprzez uwzględnienie powództwa ewentualnie o uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Jednocześnie skarżący wносиł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z poświadczonej za zgodność umowy pożyczki i załączników na okoliczność wykazania zobowiązania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zarzuty apelacyjne nie są zasadne, wobec czego w konsekwencji złożony środek odwoławczy musi zostać oddalony.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy należycie ustalił stan faktyczny oraz dokonał rzetelnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w oparciu o którą wyprowadził również trafne wnioski jurydyczne. Jednocześnie swoje stanowisko wyczerpująco i przekonująco uzasadnił, dlatego też przedstawioną w tym względzie wywód Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własny. Natomiast apelujący tak naprawdę nie przedstawił żadnych argumentów, które mogłyby poddać w wątpliwość prawidłowość zaskarżonego rozstrzygnięcia. Z całą stanowczością należy podkreślić, że Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że przedłożone przez stronę powodową nie poświadczony kserokopie umowy pożyczki i jej wypowiedzenia nie stanowią dokumentów, w tym prywatnych w rozumieniu przepisów postępowania cywilnego. W świetle przepisów kpc i orzecznictwa Sądu Najwyższego (szeroko przytoczonego przez Sąd Rejonowy) przez dokument rozumie się jego oryginał, a wyjątki, kiedy oryginał może być zastąpiony przez odpis (kserokopię), określa ustawa. Niepoświadczona podpisem strony kserokopia nie jest dokumentem. Mieści się ona w stosowanym w k.p.c. pojęciu odpisu, (jako odwzorowanie oryginału), jednak poświadczenie jej zgodności z takim oryginałem mieści w sobie jednocześnie oświadczenie strony o istnieniu dokumentu o treści i formie odwzorowanej kserokopią. Zwykła odbitka ksero (to jest odbitka niepotwierdzona, niestanowiąca dokumentu) nie może zastąpić dokumentu, na którego bazie powstała. Jest więc tylko środkiem uprawdopodobnienia za pomocą pisma, pozwalającym na dopuszczenie dowodu z zeznań świadków i dowodu z przesłuchania stron - art. 74 § 2 k.c.

Dlatego też zarzut naruszenia art. 77(3) kc w wz. z art. 243 (1) i art. 245 kpc i art. 309 kpc jest bezzasadny. Przepis art. 77(3) kc dotyczy nośnika informacji jako dokumentu. Jak wskazuje się w doktrynie, ustawodawca nie zdecydował się na wprowadzenie do ustawy procesowej legalnej definicji dokumentu. Definicja taka od 2016 r. funkcjonuje na gruncie Kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 77(3) kc dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jego treścią. Z kolei pojęcie trwałego nośnika zostało zdefiniowane w art. 2 pkt 4 ustawy z 30.5.2014 r. o prawach konsumenta. Według przywołanego przepisu trwałe nośnik to materiał lub narzędzie umożliwiające konsumentowi lub przedsiębiorcy przechowywanie informacji kierowanych osobiście do niego, w sposób umożliwiający dostęp do informacji w przyszłości przez czas odpowiedni do celów, jakim te informacje służą, i które pozwalają na odtworzenie przechowywanych informacji w niezmienionej postaci. Jednak, jak zauważa się w doktrynie, definicja ta została sformułowana na potrzeby ustawy o prawach konsumenta i nie powinna być stosowana w celu dookreślenia pojęcia nośnika informacji użytego w kc. Podkreślić jednak należy, że w rozpoznawanej sprawie zastrzeżono w umowie (ksero) formę pisemną dla jej wykonania. Skutki prawne niezachowania formy dokumentowej reguluje art.74 kc. Podkreślić należy, że pozwana w piśmie procesowym z 5 czerwca 2020r. zanegowała przedstawione dowody przez stronę powodową. Strona powodowa nie przedłożyła jednak dokumentacji w formie potwierdzonej. Dokumenty prywatne, które nie zostały podpisane ani własnoręcznym, ani bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, nie korzystają, z domniemania, że dokument pochodzi od określonej

osoby. Wówczas strona procesu, która powołuje się na taki dowód, gdyż na jego podstawie zamierza wykazać prawdziwość swoich twierdzeń, musi udowodnić, że dokument rzeczywiście pochodzi od osoby, którą dowodzący wskazuje za jego wystawcę. Tylko wobec dokumentów podpisanych własnoręcznym podpisem bądź obowiązuje domniemanie z art. 245 kpc.

Apelujący bezzasadnie zarzuca naruszenie art. 187§ 1 pkt 2 kpc w zw. z art. 130 kpc poprzez brak wezwania powódki do uzupełnienia braków formalnych pozwu i przedłożenia dokumentacji umowy pożyczki poświadczonej za zgodność z oryginałem. Podkreślić należy, że pozew nie był dotknięty brakami formalnymi. Zawierał okoliczności wskazane w przepisie art. 187 § 1 kpc zwłaszcza wskazywał na okoliczności faktyczne mające uzasadniać roszczenie. Podkreślić należy, że uchybienia, których dopuściła się strona powodowa należy oceniać na gruncie prawa materialnego tj. art. 6 kc. Strona powodowa mimo ciężącego na niej obowiązku nie przedłożyła stosownych dowodów na wykazanie swego roszczenia. Podkreślić przy tym należy, że strona powodowa to profesjonalista na rynku finansowym obsługiwany przez profesjonalnego pełnomocnika.

Wniosek o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z poświadczonej za zgodność umowy pożyczki i załączników na okoliczność wykazania zobowiązania uznać należy za spóźniony. Stosownie bowiem do dyspozycji art. 381 k.p.c. sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynikła później. Strona, która dopuszcza się zaniedbania w zakresie przysługującej jej inicjatywy dowodowej w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, musi się liczyć z tym, że sąd drugiej instancji jej wniosku dowodowego nie uwzględni (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2002 r., IV CKN 980/00, LEX nr 53922).

Rekapitułując w tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił bezzasadną apelację.

O kosztach za II instancję orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., zasądzając od przegranego powoda, którego apelacja nie została uwzględniona na rzecz wygranego pozwanego powoda kwotę 1800 zł. Przyznana należność obejmuje zwrot kosztów zastępstwa prawnego w stawce minimalnej, ustalonej od wartości przedmiotu zaskarżenia, czyli wedle dyspozycji § 10 ust. 1 pkt 1 i § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800).